

PRVKY DROBNEJ SAKRÁLNEJ ARCHITEKTÚRY (DSA) VO VIDIECKEJ KRAJINE V KULTÚRNEJ OBLASTI POŽITAVIE

Gabriel KUCZMAN - Denis BECHERA - Ľubica FERIANCOVÁ

ELEMENTS OF SMALL SACRAL ARCHITECTURE (SSA) IN RURAL COUNTRY IN A CULTURAL AREA OF POŽITAVIE

Sustainability - Environment - Safety '2019

ABSTRAKT

Príspevok je zameraný na čiastkové výsledky a metodiku hodnotenia prvkov (DSA) z výskumnej úlohy VEGA 1/0371/18 SakralArch: Zachovanie historického odkazu a architektonickej diverzity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska.

Cieľom úvodnej časti výskumu bolo komplexné mapovanie prvkov sakrálnej architektúry (DSA) vo vybraných vidieckych sídlach v kultúrnej oblasti Požitavie, v Podunajskej nížine v juhozápadnej časti Slovenska.

Súčasťou mapovania bolo vytypovanie vhodných modelových území alebo referenčných vidieckych sídiel, ktoré spĺňali požadované atribúty pre aplikáciu metodiky hodnotenia. Skúmanie prvkov (DSA) bolo realizované v obciach Dvory nad Žitavou s príľahlou oblasťou Jankov vŕšok s historickou kalváriou, obec Bánov a obec Pozba s príľahlou pútnickou lokalitou Studnička. Vidiecke sídla predstavujú typickú poľnohospodársku krajinu juhozápadného Slovenska, ktorá zvyrazňuje rázovitost' skúmaných prvkov (DSA) v nížinnej oblasti. Lokalizácia jednotlivých prvkov poukazuje nielen na priestorové rozloženie v rámci katastru vidieckeho sídla, ale tiež plošne znázorňuje koncentráciu, čo je smerodajné aj pre vytypovanie funkčných zón pre ich revitalizáciu. Skúmaných bolo desať vytypovaných prvkov (DSA) v každom riešenom katastri vidieckeho sídla, s podobnou typológiou a charakterom, za účelom záverečného porovnania a vyhodnotenia. Zaznamenané boli základné informácie: poloha, nadmorská výška, kultúrno-historický vzťah prvku k vidieckemu sídlu, urbanistická analýza príľahlého priestoru (názvy, čísla a označenia ulíc a ciest) a krajinným štruktúram (intravilán/extravilán), pričom sa prihliadalo na zaradenie prvku DSA do kategórie v rámci triedenia určenej v metodike výskumu.

Výsledky z terénneho mapovania poukazujú na koncentráciu v mapovanom vidieckom sídle, množstvo, prepojenosť na krajinu, typ, prevedené materiály, nadväznosť drevín na prvky (DSA) v jednotlivých lokalitách. Súčasný stav prvkov (DSA) v riešených vidieckych sídlach je prejavom a ukazovateľom ich určitej duchovnej a kultúrnej vyspelosti.

KEÚČOVÉ SLOVÁ: *vidiek, prvky drobnej sakrálnej architektúry, sakrálne prvky*

ABSTRACT

The research task is aimed on partial results and methodology of element evaluation (SSA) from the research task VEGA 1/0371/18 SakralArch: Preservation of historical legacy and architectural diversity of small sacral buildings in the cultural landscape of Slovakia.

The aim of the introductory part of the research was a comprehensive mapping of elements of sacral architecture (SSA) in selected rural settlements in the cultural area Požitavie, in the Danube lowland in the southwestern part of Slovakia.

The mapping included identifying suitable model areas or reference rural settlements that met the required attributes for the application of the evaluation methodology. The investigation of the elements (SSA) was carried out in the villages of Dvory nad Žitavou with the adjacent area of Jankov vŕšok with the historical calvary, the village of Bánov and the village of Pozba with the adjacent pilgrimage site Studnička. Rural settlements represent a typical agricultural landscape of southwestern Slovakia, which highlights the distinctive character of the studied elements (SSA) in the lowland area. The localization of the individual elements not only points to the spatial distribution within the cadastre of the rural settlement, but also shows the area concentration, which is also decisive for the identification of functional zones for their revitalization. Ten choiced elements (SSA) in each cadastre of rural settlement with similar typology and character were investigated for the purpose of final comparison and evaluation. Basic information was observed: location, altitude, cultural-historical relationship of the element to the rural settlement, urban analysis of the adjacent area (names, numbers and street and road markings) and landscape structures (urban / extravilan), taking into account the SSA categories in the classification specified in the research methodology.

The results of the field mapping show the concentration in the mapped rural settlement, the quantity, the connection to the landscape, the type, the materials transferred, the traceability of the trees to the elements (SSA) in the individual locations.

The present state of the elements (SSA) in the settled rural settlements is a manifestation and an indicator of their certain spiritual and cultural maturity.

KEY WORDS: *country side, elements of small sacral architecture, sacral elements*

POĎAKOVANIE [ZARADENIE PRÍSPEVKU]

VEGA 1/0371/18 SakralArch: Zachovanie historického odkazu a architektonickej diverzity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska a KEGA 024SPU-4/2019 Kultúrne historická hodnota vinohradníckej krajiny, vývoj a súčasné využitie.

CONTACT ADDRESS

doc. Ing. Gabriel KUCZMAN, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Katedra záhradnej a krajinskej architektúry, Tulipánová 7, 949 01 Nitra, Slovenská republika
University e-mail: gabriel.kuczman@uniag.sk

Ing. Denis BECHERA

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Katedra záhradnej a krajinskej architektúry, Tulipánová 7, 949 01 Nitra, Slovenská republika
University e-mail: xbechera@is.uniag.sk

prof. Ing. Ľubica FERIANCOVÁ, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Katedra záhradnej a krajinskej architektúry, Tulipánová 7, 949 01 Nitra, Slovenská republika
e-mail: lubica.feriancova@uniag.sk